

1)
2)
3)
4)
5)
6)

32.

2. D. B. V.

AVSPICIIS

RECTORIS MAGNIFICENTISSIMI
SERENISSIMI PRINCIPIS REGII

DN. FRIDERICI AVGVSTI

ELECTORATVS SAX. HEREDIS ETC. ETC.

DE

**SYMMETRIA
MARIS AENEI
SALOMONIS**

AD VINDICANDVM AB ΑΓΕΩΜΕΤΡΙΑ

Locum i. Reg. Vli, 23.

DISSERTATIONEM GEOMETRICAM
POSTERIOREM

PRAESES

PAVLVS HENRICVS NICOLAI

SERVESTA ANHALTINVS

PHILOS. MAGIST.

AD D. XVII. MART. M D CC XVII.

IN AUDITORIO PHILOSOPHICO

PVBlice VENTILANDAM SISTIT
RESPONDENTE

JO. HENRICO STVNZELIO

MARCOBREITA-FRANCO.

VITEMBERGAE, LITERIS GERDESIANIS.

IN
AUSPICIIS
RECTORIS MAGNIFICENTISSIMI
AC ACADEMICI SENATUS
DR. FRIDERICI AUGUSTI
RECTORIS HUIUS UNIVERSITATIS
DE
SYMMETRIA
MARIS AENAE
SALOMONIS
AD VINDICANDUM
DIPLOMATIUM GONTERICAM
PRAESIDIUM
PAULVS HENRICVS NICOLAUS
SICUTA ANIMALIS
PAGVS MAGIST
AD D. JOHANNES LUDWIG
IN AETHIOLOPHOLOS
JO. HENRICVS STANFELLO
PHILOSOPHVS

DE
SYMMETRIA
MARIS AENEI
SALOMONIS
DISSERTATIO GEOMETRICA
POSTERIOR.

Progređior nunc et illorum in medium profero opiniones, qui geometrice hunc locum, i. Reg. VII, 23. exponere, ac diametrum 10 cubitorum et peripheriam 30 cubitorum, in Scriptura ita descriptas, inter se conciliare voluerunt, meam deinceps qualemcunque sententiam propositurus. Sic itaque

Propositio V.

Non fuit figura maris aenei elliptica.

EXPLICATIO.

§. I.

Quandoquidem diameter maris Salomonei 10 cubitorum cum circumferentia, in eodem mensurata plano, 30 cubitorum non congruit, quod ex dissertationis prioris propositione III constat, hinc multi figuram maris aenei circulare

4 SYMMETRIA MARIS AENEI SALOMONIS.

larem fuisse, dubitarunt, operamque dederunt, ut aliam excogitarent figuram, dimensionibus vasis illius, in Scriptura datis, magis convenientem. Ac nonnulli quidem, ellipticam fuisse, existimant, cujus diameter longitudinis fuerit 10 cubitorum, latitudinis vero minor aliquanto 10 cubitis, ita ut peripheria oreretur exacte 30 cubitorum. Cui sententiae accedere deprehendi *Bened. Ariam MONTANVM* in antiquitatibus Judaicis a), ubi ita disserit: *Illud autem amplissimum vas paratum est, quod ob capacitatem mare appellabatur; totum fuisse ex aere, cujus diameter 10 cubitis constabat; ambitus vero 30 cubitorum erat, non enim omnino erat sphericum: atque ideo fere semicubito angustius, quam sphaera ratio postulat.* In eadem quoque sententia est *HAFENREFFERS* b), cujus haec sunt verba: *Lacus seu mare aeneum ibi fuit, 12 bobus superimpositum, per diametrum cubitos decem, in circumferentia cubitos triginta, in altitudine cubitos quinque continens: unde ex proportione circumferentiae ad diametrum, quae tripla sesquiseptima est, colligitur, labrum lacus seu maris non undiquaque rotundum aut circulare fuisse, sed ad latera nonnihil compressum: alioquin enim triginta unius cubitorum fuisset circumferentia, etc.* Atque hac quidem ratione Scripturam S. ab ἀγλαμετέτεια vindicari posse, existimant.

§. 2.

Quid autem de hac nonnullorum opinione sentiam, breuiter exponam. Est illa hypothesis praeter necessitatem excogitata, et lubrico nititur fundamento. Ideo nempe, circularem maris aenei figuram fuisse, isti auctores negant, quod sic planum illud, cujus diameter sit 10 cubitorum, non possit in peripheria continere 30 cubitos: cum tamen falsum sit, quod statuunt, nec ullo doceri possit argumento, diametrum maris aenei in eodem. quo peripheria, mensuratum fuisse plano. Rectius statuitur, in alio, superiori nempe,

- a) in *Ariete*, sive de templi fabrica, qui est liber V antiquitatum Judaic., volum. III p. 94.
b) in templo *Ezechieelis* p. 22, 23.

nenpe, plano diametrum, in alio vero peripheriam, fuisse menfuratas c). Ita enim nulla nos cogit necessitas, ut reliquas in Scriptura S. datas descriptiones deferamus, utpote ubi expresse asseritur, fuisse hoc mare *rotundum circumcirca*, non vero ellipticum. Accedit et illud, quod juxta illorum hypothesin non eadem ubivis fuerit diameter, sed, in uno eodemque plano, nunc major, nunc minor. Cujus tamen contrarium iterum ex descriptionibus Scripturæ patet. Hæc enim, diametrum maris aenei *ubivis circumcirca* a labro ad labrum 10 cubitorum fuisse, asserit. Ne dicam de aliis ex illa opinione resultantibus incommodis.

Propositio VI

Nec sexangulare fuit hoc Salomonis mare, ut Reyherus existimat.

EXPLICATIO.

§. I.

Multis, iisque gravissimis, confirmasse sibi videtur Reyherus a) rationibus, figuram maris Salomonei nonnisi sexangularem fuisse. Argumenta, quibus in confirmanda hac opinione utitur, hæc sunt:

- I. Quia in Scriptura hoc mare instar floris liliæ fuisse dicitur. Lilium autem constare sex foliis, ideoque Hebræis appellari פֶּלֶשׁ, et אֶשֶׁשׁ, quod numerum sexagintarum significet, derivari. Hinc et mare æneum, quod fuerit instar floris liliæ, ex sex compositum fuisse lateribus.
- II. Quia diameter illius vasis describatur, tanquam pars circumferentiæ tertia. In hexagono autem regulari diametrum ad peripheriam habere rationem exacte triplam. Siquidem itaque diameter in Scri-

A 3

ptura

c) Vid. RICCIOLVS *Almag. Nov. Lib. IX Sect. IV p. 494.*
 a) in *marbese Mosaisca p. 709. seqq.*

6 SYMMETRIA MARIS AENEI SALOMONIS.

ptura S. determinata, 10 cubitorum, applicari debeat ad peripheriam 30 cubitorum, nonnisi sexangularem figuram inde emergere. Spinozae, Scripturam eo nomine erroris postulanti, stuporem objicit, quod ex datis hujus vasis diametro et perimetro, veram ejus figuram intelligere non potuerit. Descripsit imaginem maris aenei ad suam hypothesein p. 715.

§. 2.

Accedit quoque huic Reyheri sententiae D. DEYLINGIVS b), easdemque, quas Reyherus, urget rationes. STURMIUM quoque in peculiari dissertatione ex parte cum Reyhero facere, annotavit M. Freyerus in dissertatione de hoc argumento. Qui quidem, Sturmius, illud adjicit argumentum: siquidem circularis fuisset maris aenei figura, non opus fuisset Scripturae S. diametrum et perimetrum simul indigitasse, sed vel diametrum solam, vel peripheriam unice significasse, suffecisset, quia ex diametro data perimenter et ex periphria data diameter inveniri facile a quovis potuissent.

§. 3.

At enim non desunt a celeberrimis istis viris dissentienti rationes. Nam

I. Expresse Scriptura asserit, fuisse illud mare *rotundum* circumcirca, non vero sexangulare. Excipit quidem DEYLINGIVS c): *hoc non observare, quod mare hoc רבב, rotundum, dicatur, quia non tantum figura perfecte circularis, sed etiam sexangularis suo modo rotunda dici possit.* At, siquidem sexangularis figura rotunda poterit appellari, discere vellem ejus rei rationes, et annon ex iisdem forsan rationibus etiam quadratae aut alius generis figurae angulatae dici possent rotunda? Si hoc autem, tum nullum

b) in observat. sac. Part. I observat. XV p. 67. 68.

c) l. c. p. 68.

nullum superest discrimen inter figuram angulatam et rotundam.

II. Diameter ubivis *circumcirca* 10 cubitorum fuisse dicitur. Quod si itaque sexangulare fuit, ubivis eandem diametrum 10 cubitorum habere non potuit. Posita enim diametro 10 cubitorum ab angulo ad angulum oppositum, minor necessario erit diameter a latere ad latus oppositum. In Scriptura autem diameter illa tanquam unica ubivis commemoratur, quæ *circumcirca* ab omnibus peripheriæ punctis ad puncta opposita eadem fuerit. Quæ in figuram circularem non quadrant.

III. Si ea fuit maris aenei figura, quam Reyherus delineavit, qualis tunc illa foret altitudo 5 cubitorum, quam iterum Scriptura describit, num tota ab extremitatibus foliorum ad fundum usque extensa, an vero ab ea tantum superficie, in qua folia se invicem attingunt et coalescunt? Quid? quod

IV ne sic quidem datas in Scriptura diametrum et perimetrum, siquidem in eodem utraque accipiatur plano, inter se conciliare poterit Reyherus. Diameter enim 10 cubitorum, in Scriptura indicata, procul dubio pro diametro non soliditatis totius, una cum densitate metalli, sed capacitatis et cavitatis erit habenda: sic vero non est tertia pars circumferentiæ externæ, sed tum demum partem peripheriæ tertiam constituet, siquidem densitas metalli una fuerit computata.

V. Pugnat quoque cum delineatione Reyheri, quod mare aeneum *inftar calicis* fuisse dicatur. Pocula sexangularia et sex veluti foliorum cuspidibus instructa fingere, incongruum et usui vasis maxime adversum foret. Ut taceam, non obscure e Scriptura constare, calices hebræorum circulares fuisse.

§. 4.

Rationes vero pro sententia celeberrimorum virorum adductas quod attinet, facilis ad easdem est responsio. Nam

I. *Damus*, figuram, cujus diameter sit tertia pars circumferentiæ, sexangularem esse, sed addita hac restrictione, siquidem in eodem plano utraque, et diameter et perimeter, mensurate fuerint. Hoc vero in mari æneo factum fuisse, probandum est ab illis: in alio potius plano circumferentiam, in alio diametrum, mensuratas fuisse, statuo, ut infra ostendam.

II. *Lubrica* est celeberrimi viri argumentatio, quam ex etymologia vocis *lilio* desumit. Non enim ideo assimilatur hoc vas lilio, quod sex veluti foliis confiterit, sed quia in superiori sui parte extrorsum, instar lili, fuit recurvatum.

III. Nec illud, quod *Sturmius* adjicit, argumentum alicujus est momenti, quod nempe, si circularis fuisset maris figura, non opus fuisset indicare diametrum et perimetrum simul, sed vel solum diametrum indigitasse satis fuisset, e qua deinceps peripheria facie potuisset cognosci: nam nec in hexagono regulari opus fuisset diametrum et perimetrum simul indicare, sed ex data diametro pariter peripheria cognosci poterat, quod nempe sit tripla suæ diametri. Tum vero hoc argumentum pro nostra potius est sententia. Quodsi enim perimetrum et diametrum ejusdem superficiæ simul indigitare, supervacaneum est, et Scriptura nihilominus maris ænei diametrum seorsim, et perimetrum seorsim, describit, hinc colligo, ergo diameter in Scriptura indicata non fuit ejusdem plani, cujus indicata fuit perimeter.

Propo-

Propositio VII.

Nec cylindrico-hemisphaeroidica maris aenei figura
fuit, quod Anglus quidam, N. F. D., existimat.

EXPLICATIO.

§. 1.

Peculiarem de mari aeneo fovet sententiam Anglus quidam, cuius nomen sub literis initialibus N. F. D. latet, in *epistola de mari aeneo Salomonis ad Eduardum Bernardum S. Th. D.*, quæ tractatui *Ed. Bernardi de mensuris et ponderibus antiquis* est annexa. Ille nimirum, duplicem maris aenei figuram fuisse, statuit, superius cylindricam, ad altitudinem unius cubiti, inferius hemisphaeroidicam, ad reliquorum 4. cubitorum, quorum in Scriptura fit mentio, altitudinem, ita, ut hemisphaeroidis diameter inferior fuerit 20 cubitorum, cylindri autem superior 10 cubitorum, inclusa densitate metalli. De cetero vero rotundum fuisse circa axem hoc mare, cum Scriptura existimat. Exhibetur quoque ejus sententia una cum schemate in actis eruditorum ad A. MDCLXXIX. p. 529.

§. 2.

Rationes, in quibus ille nititur, hæc sunt :

I. Conformare vult imaginem maris aenei, non modo SCRIPTURAE S., sed et illis, qui aliquid de eo literis consignarunt, scriptoribus, utpote JOSEPHO et EYPOLEMO, quorum descriptiones ante præmisit, quam ipse ejus imaginem repræsentaret. SCRIPTURA enim S. hæc refert de mari aeneo, quod fuerit *in diametro 10, in perimetro 30, in altitudine 5 cubitorum* : JOSEPHVS a), illud *in hemisphaerium figuratum fuisse*, asserit; EYPOLEMVS b) vero *diametro ejusdem cubitos 20* adscribit. Quorum omnium relationibus ut ille satisfaceret, superiorem maris aenei partem depingit cylindricam, unius cubiti altam, cujus peripheria fuerit 30 cubitorum, metalli autem in labio densitatem ita auget, ut oriatur diameter 10 cubi-

a) *Antiquitar. Judaic. Lib. VIII.*

b) *apud Eusebium Preparat. Evangel. lib. IX.*

cubitorum. Atque sic descriptionibus scripturæ suam respondere hypothesin, existimat. Inde vero a cylindrica hac parte inferius in hemisphæroidem, cujus altitudo sit 4 cubitorum, diameter vero inferior 20 cubitorum, hoc mare format, ut cum descriptionibus Josephi et Eupolemi conveniat. At enim vero tanta non est Josephi et Eupolemi auctoritas, ut in eorum gratiam aliquid, quod Scriptura nescit, statuamus. Hoc enim, *Lundio* b) iudice, certum est, neminem illorum, qui præter Scripturam aliquid de eo referunt, unquam mare hoc æneum suis vidisse oculis, adeoque nec exploratè aliquid scribere potuisse. Quid? quod illi non modo præter, sed et contra Scripturam S. referant; utpote quæ, non 20, sed 10 tantum cubitorum maris aenei diametrum fuisse, refert, procul dubio 20 cubitorum diametrum, siquidem in aliqua maris superficie locum illa habuisset, commemoratura. Ne dicam de eo, quod *Villalpandus* de hoc Eupolemi loco existimat, pro 1 seu 10, incuria scribentium irrepsisse x seu 20.

II. Ideo pro inferioris baseos diametro assumfit 20 cubitos, quo major evaderet vasis capacitas, quæ nimis exigua foret, siquidem major nullibi, quam 10 cubitorum, habeatur diameter. Ita enim complexu hujus vasis contineri non potuisse ter mille batos, si eam, quam *ED. BERNARDVS* constituerit, pro vera bati habeamus magnitudine, quod nempe batus æqualis fuerit *cubo e duabus tertiis cubiti*. Sed et hoc ejus argumentum incerta quadam innititur hypothesi *ED. BERNARDI*, de magnitudine bati. Vnde enim demonstratum dabit, bati magnitudinem æqualem fuisse cubo e duabus tertiis cubiti. Hypothesis est libere assumpta, adeoque et libere ab eadem dissentire licet. Mirifice enim in determinanda bati magnitudine a se invicem dissentiant scriptores, ita ut nihil certi ea de re nobis constet.

III. Nec boves duodecim, pergit ille, quibus suffultum erat mare, spatium satis amplum habituros sub eodem fuisse, nisi externam inferioris plani peripheriam majorem 30 cubitis
sta-

b) in *Jüdisch. Heiligth. lib. II, cap. XIV, p. 308.*

statuamus; pugnare præterea cum elegantia, cui alioquin Salomon in exstruendo templo maximam dederit operam, boves, maris illius fulcra, tam arcte invicem cogere, ut veluti unum ex duodecim bobus conflatum monstrum inde oritur. At enim fatis amplum fuit spatium 30 cubitorum, pro 12 bobus, sub quo sic potuerunt collocari, ne alter alterum attingeret, sed longum fatis intervallum relinquerent. Forſan etiam basis ipſius maris aliquantum prominuit, quod ornatus quandoque cauſa fieri ſolet, quodque ipſe auctor Anglus ſtatuit, adeoque major quoque baſeos fuit ambitus, quam 30 cubitorum, majusque adeo ſpatium boves mare ſuſtentantes ordinandi.

§. 3.

Præter ea autem, quæ hæcenus, ad argumenta auctoris iſtius, jam ſunt monita, etiam hoc delineationi ejus oppono, quod Scriptura S., peripheriam 30 cubitorum fuiſſe, aſſerat, ex illius autem deſcriptione multo major oritur periphæria. Nec enim hoc obſtat, quod vas hoc æneum, ex mente auctoris ejus, in ſuperiori ſua parte, quæ cylindrica fuerit, peripheriam 30 cubitorum habuerit: hæc enim, cylindrica pars ſuperior, utpote unius tantum cubiti alta, minimam maris conſtituiſſet partem, cujus ſolius peripheriam, omiſſa partis maximæ deſcriptione, non determinaiſſet Scriptura. Et, quid multis adverſus illam pugno ſententiam, ubi ipſe auctor de ejus, quam propoſuit, figuræ cum prototypo convenientia dubitat, nec eam pro accuratiſſima maris ænei deſcriptione vult haberi?

Propoſitio VIII.

Alii aliter de figura maris ænei ſentiunt, quorum tamen opiniones omnes recensere, non eſt noſtri inſtituti. Breviter figuram ejus præſens cylindricam adhuc commemoraiſſe, ſufficiat.

EXPLICATIO.

§. I.

Superſunt adhuc aliæ nonnullorum de figura hujus maris
 B 2
 opi-

opiniones, utpote *Villalpandi*, qui *hemisphericam* illius vasis figuram propugnat; *Rabbinorum* item, quorum quamplurimi inferius quadratam, superius rotundam, ejus figuram statuunt, ut annotavit LVNDIVS a): quorum tamen hypotheses, magis ad vasis capacitatem suis debiti magnitudine opinionibus conformandam, quam diametri et perimetri convenientiam ostendendam, excoGITatas, adeoque a scopo dissertationis hujus alienas, studio prætermitto. Quod enim ad diametri et perimetri attinet convenientiam, eandem hic plerique tenent sententiam, quam supra in dissertationis prioris proposui.

§. 2.

Illam vero adhuc commemoranda est sententia, quam in dissertatione quadam de hoc argumento, Jenæ, a *M. Freyero* conscripta, deprehendi. Is nempe figuram maris ænei prorsus cylindricam fuisse, existimat, sic tamen, ut in superiori ejus plano metallicum aliquantum prominuerit, ita ut ab una ejus extremitate ad oppositam diameter fuerit 10 cubitorum, circumferentia autem cylindri externa in reliqua parte 30 cubitorum. Hoc enim pacto omnibus se satisfecisse difficultatibus, opinatur.

§. 3.

In qua tamen ejus delineatione illud adhuc desidero:

I. Quod nulla sic adsit convenientia maris ænei cum figura liliæ, quam tamen Scriptura describit. Nec enim hæc oritur ex prominentia metalli exigua in superiori vasis plano, quam auctor ille depingit. Nam lilia non simul ita statim recurvantur extrorsum, ut nonnisi in suprema sua superficie a diametro inferiori deflectant, sed sensim paulatimque diameter augetur, usque dum ad debitam liliæ pervenerit altitudinem. Hinc itaque labii maris ænei recurvatio inferius aliquantum incipere, et sensim paulatimque semper continuari debebat, ita ut, ubi ad altitudinem debitam 5 cubitorum ascendisset, diametrum haberet 10 cubitorum, eamque interiorem, non computata densitate metalli, utpote quæ ad diametrum capacitatis non pertinet. Inusitatum enim et rationibus mensurandi vasa concava adversum foret,

a) *h. c.* p. 308. seqq.

ret, siquidem in determinanda alicujus vasis diametro densitatem laterum computare velimus. Accedit, quod seorsim Scriptura diametrum 10 cubitorum commemoret, seorsim quoque spissitudinem metalli, diametro, si quis soliditatem vasis habere velit, demum addendam.

II. Nec ideo arridet ejus sententia, quod crassitium metalli, quam unius palmi fuisse, absque exceptione alicujus superficiei, afferit Scriptura, bis fere in superiori parte augeat, quod nescit Scriptura.

Propositio IX

Satis de aliorum opinionibus. Restat, ut, quid ipse sentiam, nunc exponam. Cylindricum inferius mare æneum fuisse, statuo, ad altitudinem 3 cubitorum, 2 palmorum, $1\frac{3}{4}$ digiti: inde vero recurvari extrorsum cœpit hoc vas ad altitudinem, de 5 cubitis residuam, nempe 1 cubiti, 3 palmorum, $2\frac{1}{2}$ digitorum, ita quidem, ut superioris plani diameter interior fuerit 10 cubitorum, peripheria autem cylindricæ partis inferioris externa 30 cubitorum.

EXPLICATIO.

§. I.

Eadem ubivis a summo ad imum maris ænei figura esse non potuit, cum alioquin, posita ubivis eadem diametro 10 cubitorum, nullibi emergeret peripheria 30 cubitorum. Hujusmodi itaque orta est maris ænei delineatio, qualem exhibent Figura III et IV, dissertationi priori præfixæ, quarum altera mare æneum optice, altera sectionem ejus per axem, repræsentant. Linea *ab* utraque *diametrum* exhibet *soliditatis* partis cylindricæ, 9 cubit. 3. palm. $1\frac{3}{4}$ digiti. cujus peripheria externa est exacte 30 cubitorum. Diameter interior cavitatis seu capacitatis in parte cylindrica *cd*, 9 cubit. 1 palm. $1\frac{3}{4}$ dig. Altitudo partis cylindricæ perpendicularis *cc* et *dd* 3 cubit. 2 palm. $1\frac{1}{2}$ dig. Inde vero ab *a* et *b*, *c* et *d*, superioribus, recurvari incipit labium hujus vasis extrorsum, instar lili, ad altitudinem perpendicularem, de 5 cubitis totius al-

B 3

titu-

ritudinis residuam, 1 cubit. 3 palm. $2\frac{1}{2}$ digit., ita quidem, ut in *e* et *f*, *g* et *b*, ubi a parte cylindrica ad altitudinem 4 palm. $3\frac{1}{2}$ digit. pervenerit, diametrum habeat interiorem *gb* 225 dig. h. e. 9 cubit. 2 palm. 1 digit., in *i* vero et *k*, *l* et *m*, ubi debitam affecutum est mare altitudinem, diametrum interiorem *lm* 10 cubit. Atque hæc quidem delineatio cum datis in Scriptura S. maris ænei dimensionibus optime consentit. Nec ab hujusmodi effigie abhorret LVNDIVS a), eundem fere in modum superiorem maris ænei figuram describens.

§. 2.

Illud forsan hypothese nostræ adversum videtur, quod circumferentiam in alio, quam diametrum, plano mensuremus, utpote quod incongruum sit et inusitatum. Sed facile objectionem illam removemus. In superiori enim plano, cujus indicavit diametrum interiorem Scriptura S., peripheria mensurari non potuit, quia recurvata fuit externa maris superficies, cui funiculus applicari commode non potuit, utpote qui non adhæsisset superficiei externæ, sed ob decrescentes diametros delapsa semper fuisset. Hinc in superficie cylindri inferioris externa, eadem ubivis, peripheria mensurari debuit. Quid? quod ex data inferioris partis peripheria diametrum ejus colligere liceat, incognitam alias, si superioris tantum plani circumferentia indicata fuisset.

Propositio X.

Accommodata quoque est hæc delineatio quæstioni, quæ de *capacitate maris ænei*, occasione locorum, 1 Reg. VII, 26, et 2 Chron. IV, 5, moveri solet, decidendæ. Cylindrica enim pars inferior 2000, totum vero vas repletum 3000 batos ambitu suo complexi potuit.

EXPLICATIO.

§. 1.

Capacitas maris ænei aliter 1 Reg. VII, 26, aliter 2. Chron. IV, 5 describitur: ibi 2000, hic 3000 batos continuisse vas illud dicitur.

Quæ

a) *h. c.* p. 308.

Quæ ut inter se conciliarent loca, non iisdem omnes utuntur mediis: aliis in batorum, aliis in rerum inditarum, in ipsis denique impletionis diversitate aliis quærentibus refugium. Vid. WALTHERVS a), GLASSIVS b), LVNDIVS c), HAFENREFFERVS d) aliique. Quorum omnes recensere opiniones non vacat. Optima illorum videtur esse sententia, qui, totius vasti, dicunt, capacitatem tantam fuisse, ut ter mille batos caperet, bis mille autem batos ad usum fuisse illatos. Conf. Glassius l. c. Quæ ad nostram sese patiuntur applicari delineationem.

§. 2.

Monenda ante hic forent nonnulla de mensuris Hebræorum, imprimis vero de magnitudine bati, quam maris ænei ostenderemus capacitatem, sed chartæ angustia id prohibet. Breviter tantum dixisse sufficiat, mirifice hic dissentire, qui de mensuris Hebræorum scripserunt, nec ipsos Judæorum magistros sibi invicem constare. Quibus ita comparatis, cuiam accedere deberem, dubius, eam tandem elegi sententiam, quæ mari æneo, ad Scripturæ S. præscriptum delineato, esset accommodatissima. Cum BENED. itaque ARIA MONTANO e) existimo, cubitum 6 palmis, palmum vero 4 digitis pollicibus constituisse: cum Cel. autem WALTONO in *App. Bibl.*, batum Hebræorum 1567 pollicibus cubicis æqualem fuisse, statuo.

§. 4.

Capacitatem itaque maris ænei ostensurus, dico: partem ejus cylindricam inferiorem continuisse 2000 batos. Hoc demonstro: Diameter capacitatis *cd* 221 $\frac{2}{3}$ dig. dat pro area circulari $38439 - \frac{2}{7}$ dig. Nam ut 14 ad 11 sic $\square$ tum diametri ad aream circularem. Subducto rite calculo area baseos futura est $38439 - \frac{2}{7}$ dig. Quæ, ducta in altitudinem perpendicularem *aa*, *bb*, $81 \frac{1}{2}$ digit., dabit pro capacitate partis cylindricæ $2000 - \frac{15427}{21938}$ batos. Nam $38439 - \frac{2}{7} \times 81 \frac{1}{2} = \frac{3132755 \frac{3}{4}}{1567}$ h. c. $2000 - \frac{3}{4}$ bat.

Si

- a) in *Harmon. Bibl. ad b. l.* b) *Philol. Sacr. lib. I. Tr. T. p. 103, 104.*
 c) *l. c. p. 309.* d) in *remplo Ezech. p. 23, 62.* e) in *Thubalcain, sive de mensuris sacris, antiquit. Judaic. lib. VII, p. 113. seqq.*

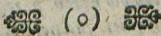
Si accurate quis velit prodire numerum 2000, is altitudinē perpendiculari partis cylindricæ minutissimam aliquam particulam adicere debet.

Sic itaque suo loco 1 Reg. VII, 26. in determinanda capacitate maris ænei constat accuratio, utpote ubi de usitata vasis hujus capacitate fermo est. Forsan enim in hoc plano mare ambierunt ordines illi coclynthidum, sive sphaularum, vel capitum bovinorum, e quibus, si fides nonnullis Rabbiniis habenda sit, aqua, per occultos mari immiffa ductus, profluerit, ita, ut ultra 2000 batos continere mare æneum non poterit, nisi, obstructis his salientibus, ad summum usque repleri illud, voluerint. Ita enim 3000 batos contineri in eo potuisse, sic demonstro: Diameter interior gh 225 digit. dat pro area circulari baseos 39777 - digit., adeoque basis æquata a c ad g , et d ad b , erit $39107\frac{1}{2}$. Quæ in altitudinem perpendiculararem, cg , db , $19\frac{1}{2}$ digitorum, ducta, pro capacitate illius partis dabit $\frac{762596\frac{1}{2}}{1567}$ h. e.

$486\frac{1}{2}$ batos. Porro diameter cavitatis lm 240 digit., pro area baseos dat $45257\frac{3}{4}$ dig. adeoque basis æquata a g ad l , et b ad m erit 42517 digit. Quæ ducta in altitudinem perpendiculararem gl , vel bm , 19 digit. pro capacitate partis superioris dabit $\frac{80782\frac{3}{4}}{1567}$ h. e. $515\frac{1}{2}$ batos. Hinc pars tota a c ad l et d ad m continebit 1002 batos. Qui ultra 1000 emergunt, 2 bati, accurationi nihil obstant, nam labium maris a c ad l , et d ad m recurvatum est, adeoque basis æquata in ejus partibus mensurandis major aliquantum, quam esse debebat, orta est.

§. 4.

Atque hæc de Symmetria maris ænei Salomonis, pro instituti ratione, sufficiant. Finem dissertationi faciant *Angli* illius, *N. F. D.*, cuius hypothesin supra allegavi, verba: *Neque enim hæc sunt ejus generis, quæ certo demonstrari possint: in quibus ille propius ad veritatem accessisse reputatur, qui paucioribus difficultatibus reliquit locum; ille vero proxime, qui vel nullis, vel paucissimis.* Quæ an in nostram quadrent sententiam, Lectori judicandum relinquimus.

D1 A 6633

ULB Halle
003 090 418

3

sb.

VD 78
D 17

32.

Q. D. B. V.

AVSPICIIS

RECTORIS MAGNIFICENTISSIMI
SERENISSIMI PRINCIPIS REGII

DN. FRIDERICI AVGVSTI
ELECTORATVS SAX. HEREDIS ETC. ETC.

DE

SYMMETRIA
MARIS AENEI
SALOMONIS

AD VINDICANDVM AB ΑΓΕΩΜΕΤΡΙΑ

Locum i. Reg. VII, 23.

DISSERTATIONEM GEOMETRICAM
POSTERIOREM

PRAESES

PAVLVS HENRICVS NICOLAI

SERVESTA ANHALTINVS
PHILOS. MAGIST.

AD D. XVII. MART. M D C C XVII.

IN AVDITORIO PHILOSOPHICO

PVBLICE VENTILANDAM SISTIT
RESPONDENTE

JO. HENRICO STÜNZELIO

MARCOBREITA-FRANCO.

VITEMBERGAE, LITERIS GERDESIANIS.

